

Την Πολυξένη οι αρχαίοι ημών πρόγονοι προσπάθησαν να την ξεχάσουν. Επειδή ο πιο σπουδαίος ήρωας του Τρωικού πολέμου, ο Αχιλλέας, σκοτώθηκε για τα ωραία της μάτια κι όχι υπέρ πίστεως και πατρίδος. Τα περί «αχιλλείας φτέρνας» που τάχα χτυπήθηκε από το βέλος του Πάρη, είναι εφεύρεση του τέταρτου π. Χ. αιώνα, κάπου τετρακόσια χρόνια μετά τον Όμηρο. Ο οποίος Όμηρος πουθενά δεν λέει, πώς πέθανε ο Αχιλλέας.

Ο ήρωας καλά γνώριζε ότι οι Τρώες δεν έμεναν κλεισμένοι στα τείχη τους αλλά συχνά πυκνά έβγαιναν στις γύρω εξοχές είτε για να φροντίσουν τα χωράφια τους είτε για να προμηθευτούν νερό είτε για άλλους λόγους. Αποφάσισε να στήσει ενέδρα στην πηγή. Κατέφθασαν εκεί ένα όμορφο κορίτσι κι ένα νεαρό παλικάρι. Ήταν η Πολυξένη, η πιο μικρή από τις κόρες του Πριάμου, και ο αδελφός της, ο Τρωίλος. Η Πολυξένη κουβαλούσε μια στάμνα να τη γεμίσει με νερό κι ο Τρωίλος έφερνε το άλογό του, να το ποτίσει. Ο Αχιλλέας τους βγήκε μπροστά. Η Πολυξένη τρόμαξε και το έβαλε στα πόδια προς μια κατεύθυνση, ο Τρωίλος καβάλησε το άλογό του κι έφυγε καλπάζοντας προς άλλη. Ο Αχιλλέας τον κυνήγησε. Αν και πεζός, έτρεχε τόσο γρήγορα που τον πρόλαβε. Τον γκρέμισε από το άλογό του, τον έσυρε σ' ένα βωμό του Απόλλωνα και τον σκότωσε.

Με όλα αυτά, όμως, η Πολυξένη είχε γλιτώσει. Στην πραγματικότητα, επειδή ο Αχιλλέας την ερωτεύτηκε με την πρώτη ματιά. Γι' αυτό άλλωστε και δεν την πείραξε αλλά προτίμησε να κυνηγήσει τον αδελφό της. Την ονειρευόταν ακόμα και στο ξύπνιο του. Σιγά σιγά, μέσα του άρχισε να ωριμάζει μια σκέψη. Να την παντρευτεί. Έπεισε τους άλλους Αχαιοούς να αρχίσουν διαπραγματεύσεις με τους Τρώες. Θα παρατούσαν την πολιορκία και θα γύριζαν στις πατρίδες τους, με τον όρο ο Πρίαμος να παντρέψει την Πολυξένη με τον Αχιλλέα και να επιστρέψει στον Μενέλαο την Ελένη και τα κλεμμένα από το παλάτι της Σπάρτης. Συμφώνησαν.

Άρχισαν οι ετοιμασίες για τους γάμους αλλά ο Πάρις λυσσούσε μέσα του. Ένωθε ριγμένος. Την ορισμένη ημέρα, ο Αχιλλέας έφτασε άοπλος στον τόπο της τελετής του γάμου. Ο Πάρις κινήθηκε προς το μέρος του με ανοιχτή αγκαλιά. Πήγαινε τάχα να φιλήσει τον γαμπρό. Ο Αχιλλέας δεν πονηρεύτηκε. Την ώρα που φιλιόντουσαν, ο Πάρις έβγαλε το κρυμμένο ξίφος του και το βύθισε στα πλευρά του Αχιλλέα που έπεσε νεκρός. Το έπος θέλει να τα αγνοεί όλα αυτά αλλά πολλοί σχολιαστές επιμένουν ότι έτσι ή περίπου έτσι έγιναν τα πράγματα.

Το ότι ο Αχιλλέας ερωτεύτηκε την Πολυξένη είναι γεγονός, υποστηρίζουν άλλοι, που όμως λένε ότι αυτό έγινε όταν την είδε στη σκηνή του. Στην πηγή, θαμπώθηκε από την ομορφιά

του Τρωίλου. Κι όχι ακριβώς στην πηγή αλλά στα χωράφια. Ο νεαρός είχε βγάλει τα άλογά του βόλτα να ξεμουδιάσουν, όταν τον πρόσεξε ο Αχιλλέας. Είχε ακούσει ότι ο Τρωίλος αγαπούσε τα περιστέρια κι αμόλησε κάμποσα. Ο Τρωίλος τα είδε κι έτρεξε να πιάσει έστω ένα από αυτά. Βρέθηκε στα χέρια του Αχιλλέα. Σπαρταρούσε θέλοντας να ξεφύγει κι εξαγρίωσε έτσι τον ήρωα που τον έσυρε στον βωμό και τον σκότωσε.

Υπήρχαν βέβαια και εκείνοι που έλεγαν ότι όλα αυτά δεν ήταν αλήθεια. Ναι μεν ο Αχιλλέας σκότωσε τον Τρωίλο αλλά αυτό έγινε, όταν ο γιος του Πριάμου ήταν πια μεγάλος και πολεμούσε μαζί με τους Τρώες. Ο Βιργίλιος επιμένει ότι ο Τρωίλος έπεσε νεκρός από το χέρι του Αχιλλέα στο πεδίο της μάχης.

Την Πολυξένη, λένε, ο Αχιλλέας την ερωτεύτηκε σε άλλη στιγμή. Ήταν τότε που ο Πρίαμος βρέθηκε ικέτης στη σκηνή του, παρακαλώντας να του δώσει το πτώμα του Έκτορα. Τον βασιλιά είχε συνοδεύσει η κόρη του, Πολυξένη, για να τον στηρίξει, έτσι γέρος που ήταν.

Τότε την πρωτοείδε ο Αχιλλέας και την ερωτεύτηκε. Και η Πολυξένη είδε τον ήρωα και τον ερωτεύτηκε και αυτή. Ο Πρίαμος ζητούσε πίσω τον νεκρό γιο του αλλά ο Αχιλλέας και η Πολυξένη είχαν αλλού τον νου τους. Επιτόπου, ο ήρωας την ζήτησε σε γάμο. Θα γινόταν μετά τη λήξη του πένθους για τον χαμό του Έκτορα κι αφού στο ίδιο διάστημα θα είχε επέλθει ανακωχή ανάμεσα στους αντιπάλους. Κι ο Πρίαμος δέχτηκε.

Η ανακωχή οδήγησε σε διαπραγματεύσεις. Και οι διαπραγματεύσεις σε συμφωνία. Ο Μενέλαος θα έπαιρνε πίσω την Ελένη και τα κλοπιμαία, ο Αχιλλέας θα παντρευόταν την Πολυξένη και οι Αχαιοί θα αποχωρούσαν.

Ορίστηκε ημέρα θυσίας και όρκων για τον καθαγιασμό της συμφωνίας. Θα γίνονταν στον ναό του Απόλλωνα. Αχαιοί και Τρώες μαζεύτηκαν να το γιορτάσουν. Ο Αχιλλέας προσήλθε άοπλος. Ο Πάρις του την φύλαγε. Οπλισμένοι άνθρωποι του τον περικύκλωσαν και τον ξέκαναν με τα δόρατά τους. Έγινε χαλασμός. Οι Τρώες έφευγαν πανικόβλητοι δεξιά κι αριστερά. Μέσα στη γενική σύγχυση, η Πολυξένη κατέφυγε κλαίγοντας στο στρατόπεδο των Αχαιών. Ο Αγαμέμνωνας της πρόσφερε άσυλο. Τρεις μέρες αργότερα, αυτοκτόνησε πάνω στον τάφο του αγαπημένου της Αχιλλέα.

Δεν αυτοκτόνησε, υποστηρίζει άλλη εκδοχή. Δεν πήγε καν στο στρατόπεδο των Αχαιών.

Μόνο μετά την πτώση της Τροίας βρέθηκε εκεί, ως αιχμάλωτη. Με πρόταση του Οδυσσέα και παρά τις αντιρρήσεις του Αγαμέμνονα, ο ίδιος ο γιος του Αχιλλέα, ο Νεοπτόλεμος, τη θυσίασε στον τάφο του πατέρα του. Κατά μια εκδοχή, το φάντασμα του Αχιλλέα παρουσιάστηκε στο στρατόπεδο των Αχαιών και ζήτησε να θυσιάσουν την Πολυξένη πάνω στον τάφο του.

Την όλη ιστορία περιγράφει ο Σοφοκλής στην τραγωδία του «Πολυξένη» που δεν έχει σωθεί, ενώ τα της θυσίας της αναφέρονται στις τραγωδίες του Ευριπίδη, «Εκάβη» και «Ανδρομάχη».

(τελευταία ενημέρωση, 29.9.2016)